اوقات شرعی به افق تهران

اذان ظهر	اذان مغرب	اذان صبح فردا
۱۱:۵۲	۱۷:۱۲	۵:۲۳
غروب خورشید	نیمه شب شرعی	طلوع فردا
۱۶:۵۲	۲۳:۰۸	۶:۵۲

اوقات شرعی به افق مشهد

اذان ظهر	اذان مغرب	اذان صبح فردا
۱۱:۱۹	۱۶:۳۸	۴:۵۱
غروب خورشید	نیمه شب شرعی	طلوع فردا
۱۶:۱۸	۲۲:۳۵	۶:۲۰

صاحب امتیاز: مؤسسه فرهنگی قدس
وابسته به آستان قدس رضوی
مدیرعامل و مدیر مسئول: علی یعقوبی
سردبیر: سید محسن اسدی
● آدرس دفتر مرکزی مشهد: بولوار سجاد، نبش سجاد ۱
● تلفن: ۱۴- ۳۷۶۸۵۰۱۱ (۰۵۱)
● صندوق پستی: ۵۷۷ - ۹۱۷۳۵
● دفترتهران: بولوارکشاورز، بین کارگر و جمالزاده، شماره ۳۳۶
● تلفن: ۶۶۹۳۷۵۷۵ (۰۲۱)
● نمابر: (داخلی۲۲۶) ۶۶۴۳۰۱۲۲ (۰۲۱)
● پیامک: ۳۰۰۰۴۵۶۷
● ارتباطات مردمی: ۳۷۶۱۰۰۸۶ (۰۵۱)
● امور مشترکین: ۵-۳۷۶۱۸۰۴۴ (۰۵۱)
● روابط عمومی: ۳۷۶۶۲۵۸۷ (۰۵۱)
● نمابر سردبیر: ۳۷۶۱۰۰۸۷ - ۳۷۶۸۴۰۰۴ (۰۵۱)
● سازمان آگهی‌ها: ۳۷۶۲۸۲۰۵ - ۳۷۰۸۸ (۰۵۱)
فاکس: ۳۷۶۱۰۰۸۵ (۰۵۱)
● سفارشات چاپی: ۳۷۶۷۶۵۹۶ (۰۵۱)
● چاپ مشهد: مجتمع چاپ و نشر قدس
● چاپ همزمان تهران: چاپخانه جام‌جم

خبر

تولیت آستان قدس رضوی:

نمایشگاه «معجزه علم و ایمان» جلوه اقتدار علمی و خودباوری ملی است

تولیت آستان قدس رضوی با تأکید بر ظرفیت معرفتی و تربیتی آستان قدس رضوی گفت: نمایشگاه «معجزه علم و ایمان» فرصتی برای مشاهده دستاوردهای بومی دانشمندان ایرانی و تجلی اعتماد به‌نفس ملی است و باید زمینه بازدید نسل جوان، دانشگاهیان و اقشار مختلف جامعه از آن فراهم شود.

به گزارش آستان نیوز، آیت‌الله احمد مروی در حاشیه آیین افتتاح نمایشگاه «معجزه علم و ایمان» که چهارم آذرماه در مرکز نمایشگاه‌ها و همایش‌های آستان قدس رضوی برگزار شد، با اشاره به تناسب برگزاری چنین نمایشگاهی در این مجموعه مقدس اظهار کرد: این مکان شریف و قدسی، در کنار زیارت، دعا، مناجات و توسل، جنبه ادب، تربیت و معرفت نیز دارد؛ از این رو، چه جایی مناسب‌تر از مکان قدسی متعلق به حضرت ثامن‌الحجج(ع) که توانایی، قدرت، عزت و افتخار کشور در آن به نمایش گذاشته شود.

وی با توصیف این نمایشگاه به‌عنوان مجموعه‌ای غرورآفرین و عزت‌بخش، از دست‌اندرکاران برپایی آن قدردانی کرد و افزود: فضای فیزیکی نمایشگاه کوچک است و نمی‌تواند همه توانمندی‌ها و قدرت جمهوری اسلامی ایران، نیروهای نظامی و دانشمندان کشور را به‌خوبی نشان دهد، اما بخشی از توانایی، اقتدار، اعتماد به‌نفس و دانش کشور در این مجموعه به‌نمایش درآمده است.

تولیت آستان قدس رضوی با دعوت از مردم به‌ویژه نسل جوان، فرهیختگان و دانشگاهیان برای بازدید از این نمایشگاه، تصریح کرد: از برگزارکنندگان و همچنین مردم عزیز درخواست می‌کنم برای بازدید از این نمایشگاه غرورآفرین برنامه‌ریزی کنند تا نسل جوان و دانشگاهیان از نزدیک جلوه‌های اعتماد به‌نفسی را ببینند که امام و رهبر عظیم‌الشأن بر آن تأکید داشتند.

آیت‌الله مروی ادامه داد: اینجا تجلی علم، دانش و ایمان است؛ همان مفاهیمی که رهبر شهید بر آن تأکید داشتند. قدرت، اعتماد به‌نفس، اتکا به خداوند متعال و روی پای خود ایستادن، همگی در این دستاوردها جلوه‌گر است؛ این باور که «می‌توانیم». وی با اشاره به مسیر پیشرفت کشور در حوزه فناوری‌های نظامی خاطرنشان کرد: ما روزگاری از ساخت ابتدایی‌ترین سلاح‌ها نیز بی‌بهره بودیم، اما امروز دانشمندان عزیزمان با اتکا به خداوند و اعتماد به‌نفس، ایران را به قله‌های بلندی از اقتدار و قدرت نظامی رسانده‌اند.

تولیت آستان قدس رضوی با یادآوری نقش شهدای عرصه علم و فناوری در پیشرفت کشور، اظهار کرد: باید از شهید عزیز و بزرگ، شهید تهرانی مقدم، شهید حاجی‌زاده، شهید باقری و همه شهدای عزیز، به‌ویژه شهدای هسته‌ای یاد کنیم که با اتکا به خداوند و اعتماد به‌نفس، ایران را به جایگاه بلندی از اقتدار و قدرت رساندند؛ دستاوردهایی که امروز نمونه‌هایی از آن را در این نمایشگاه مشاهده می‌کنید.

وی بومی بودن دستاوردهای به‌نمایش درآمده را از وجوه افتخارآمیز این مجموعه دانست و گفت: همه این‌ها بومی است. ما این دستاوردها را از جایی نخریده‌ایم و پول نداده‌ایم تا ساخته دیگران را بخریم و به آن افتخار کنیم؛ بلکه به دستاوردهایی افتخار می‌کنیم که دانشمندان خودمان خلق کرده و به وجود آورده‌اند و کارهای اعجاب‌آمیزی انجام داده‌اند.

آیت‌الله مروی در پایان با ابراز امیدواری نسبت به استقبال گسترده از نمایشگاه معجزه علم و ایمان تأکید کرد: باید تدابیری اندیشیده شود تا با دانشگاه‌ها، دبیرستان‌ها و اقشار مختلف جامعه هماهنگی و برنامه‌ریزی صورت بگیرد و آنان بتوانند از این نمایشگاه بازدید کنند و قدرت جمهوری اسلامی و نظام مقدس اسلامی را از نزدیک ببینند.

در ضمن در این بازدید سردار علی بلالی، مشاور فرمانده نیروی هوافضای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی توضیحاتی در خصوص بخش‌های مختلف عرضه‌شده در این نمایشگاه ارائه کرد.

لازم به ذکر است؛ نمایشگاه معجزه علم و ایمان با محوریت ارائه دستاوردهای علمی جمهوری اسلامی ایران در جوار بارگاه نورانی عالم آل محمد(ع) طراحی شده و در گام نخست آن بخش‌هایی همچون یادمان شهدا، تالار مشاهیر و مفاخر علمی ایران، تالار هوافضا و حسینیه شهدا به بهره‌برداری رسیده است.

رئیس‌جمهور میهمان چهارشنبه‌های امام‌رضایی

صبح دیروز، فضای دبیرستان دخترانه متوسطه قدسیه در منطقه توس مشهد، حال‌وهوایی متفاوت داشت. دانش‌آموزان در انتظار میهمانی ویژه بودند که قرار بود در کنار آنان، در مراسم معنوی «چهارشنبه‌های امام‌رضایی» حضور پیدا کند. دکتر مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور با همراهی محمدحسین استادآقا، مدیرعامل بنیاد کرامت رضوی، میهمان این برنامه شد.

با ورود رئیس‌جمهور به مدرسه، هشت دسته‌گل در دستان دختران دانش‌آموز بود؛ استقبالی صمیمانه که آغازگر لحظه‌هایی پرشور در جمع مدرسه شد. اما محور اصلی این دیدار، برنامه‌ای بود که می‌کوشد عطر و یاد امام رضا(ع) را از حرم مطهر به میان دانش‌آموزان بیاورد. «چهارشنبه‌های امام‌رضایی» از مجموعه برنامه‌های طرحی ملی به همین نام است که در روزهای چهارشنبه توسط بنیاد کرامت آستان قدس رضوی در مدارس مشهد و مدارس منتخب کشور برگزار می‌شود. در این برنامه، خادمان حرم مطهر رضوی و خادمیاران کانون‌های خدمت رضوی استان‌ها با پرچم متبرک آستان قدس رضوی به مدرسه می‌آیند تا فضای مدرسه را با یاد و نام امام هشتم(ع) پیوند بزنند. پرچم متبرک که در میان جمع دانش‌آموزان گردانده شد، نگاه‌ها را به‌سوی خود کشاند. دختران مدرسه با شور و احترام در مراسم همراه شدند. حضور خادمان و پرچم حرم مطهر، یادآور پیوندی بود که این برنامه در پی تقویت آن است: پیوند دل‌های نوجوانان با امام مهربانی‌ها. رئیس‌جمهور نیز در جریان مراسم تحت تأثیر فضای معنوی برنامه قرار گرفت و چشمانش تر شد. حال‌وهوای صمیمانه و ارادت دانش‌آموزان، او را منقلب کرد؛ واکنشی که در میان حاضران بازتاب داشت و لحظه‌ای از تأثر را در فضای مدرسه رقم زد. پزشکیان در پایان مراسم، چند جمله‌ای با دانش‌آموزان سخن گفت. او از حضور در این برنامه ابراز خرسندی و شعف کرد و با اشاره به جایگاه دختران در آموزه‌های دینی، گفت: «شما دختران بر اساس آیات قرآن کوثر هستید و خداوند به‌جای فرزند پسر، به رسول خدا دختر اعطا کرد که نشان از جایگاه والای شما عزیزان دارد».

روایت انتشار نخستین روزنامه پارلمان ایران که تاریخ مشروطه را ماندگار کرد

روزنامه مجلس به امتیاز یک مجتهد

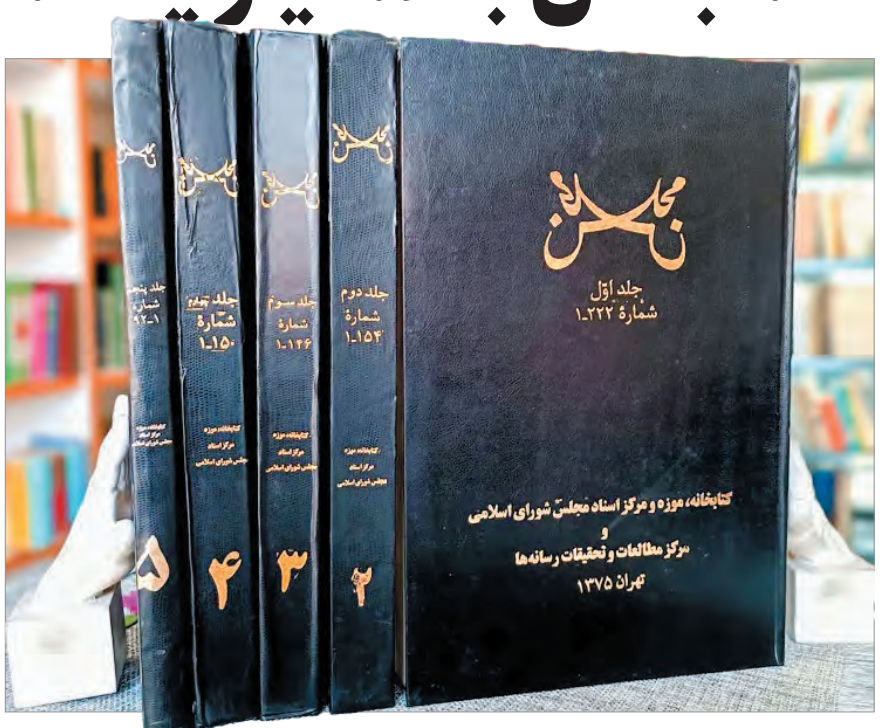

روز یکشنبه سوم آذر ۱۲۸۵ در تقویم مطبوعات ایران اهمیت ویژه‌ای دارد. ۵۰ روز پس از آغاز به کار مجلس شورای ملی، نخستین شماره روزنامه‌ای منتشر شد تا علاوه بر شرح مذاکرات مجلس، اخبار روز کشور را نیز به اطلاع مردم برساند؛ روزنامه «مجلس».

اما نکته جالب در ماجرای تأسیس این روزنامه، نام کسی بود که امتیاز انتشارش به او واگذار شده بود؛ «میرزا محسن مجتهد» به‌عنوان یک عالم دینی و نماینده مردم، نخستین رسانه پارلمانی ایران را راه‌اندازی می‌کرد. مظفرالدین‌شاه در فرمان اعطای امتیاز، او را به‌دلیل برخورداری از دانش علمی، شرعی و سیاسی و آشنایی با معلومات عصر جدید، شایسته اداره چنین نشریه‌ای دانسته بود.

■ جامع اطلاعات علمیه، شرعیه و سیاسیه

مظفرالدین‌شاه در شعبان ۱۳۲۴ قمری خطاب به صدر اعظم توضیح داده بود که روزنامه‌ای با عنوان «مجلس» اجازه انتشار گرفته و قرار است مقالاتی درباره خیر عمومی، مصالح مملکتی و ملی و امور مربوط به مردم منتشر کند. اما برای اداره چنین نشریه‌ای، باید فردی انتخاب می‌شد که علاوه بر دانش و آگاهی، از سلامت اخلاقی و اعتماد عمومی نیز برخوردار باشد.

در متن فرمان آمده بود: «لازم است در تحت نظر و صواب‌دید شخصی باشد که جامع اطلاعات علمیه و شرعیه و سیاسیه و درستی و دیانت او کاملاً معلوم و مشهود باشد». سپس نام میرزا محسن مجتهد به‌عنوان کسی که این شرایط را داراست، ذکر شده بود.

شاه در ادامه، انتخاب اعضای اداره روزنامه، تعیین وقایع‌نگاران، کیفیت چاپ و نشر و جزئیات مربوط به آن را به او واگذار و تصریح کرد وی علاوه بر برخورداری از مراتب علمی و دینی، «به معلومات عصر جدید، بصیر و مطلع» است. روزنامه‌ای که قرار بود درباره مجلس، سیاست، تجارت و مسائل عمومی بنویسد، به شخصیتی سپرده می‌شد که هم دانش شرعی داشت و هم با تحولات جدید آشنا بود. البته اداره روزنامه در عمل با همکاری چند چهره دیگر پیش رفت.

سیدمحمدصادق طباطبایی فرزند سیدمحمد طباطبایی از رهبران مشروطه و ادیب‌الممالک فراهانی، شاعر و روزنامه‌نگار شناخته‌شده آن دوره نیز مدیریت و سردبیری روزنامه را برعهده گرفتند. به این ترتیب، یک مجتهد صاحب امتیاز، فرزند یکی از پیشگامان نهضت مشروطه و یکی از نام‌آوران ادبیات و مطبوعات عصر قاجار در کنار هم قرار گرفتند تا روزنامه‌ای تازه را منتشر کنند.

■ اجتهاد، رسانه، ترور

میرزا محسن مجتهد در نخستین دوره مجلس شورای ملی به نمایندگی تهران انتخاب شده بود. در فهرست نمایندگان، نامش در میان گروه وعاظ و ذاکرین آمده است. بنابراین در تجربه نخست قانون‌گذاری کشور حضور داشت و با محیط سیاسی مجلس آشنا بود.

او البته از واعظان و روحانیون شناخته‌شده تهران در اواخر دوره قاجار بود. پدرش میرزا محمدباقر صدرالعلما از علمای تهران و برادرش میرزا جعفر صدرالعلما بودند و خودش داماد آیت‌الله سیدعبدالله بهبهانی از رهبران نهضت مشروطه بود. این پیوندها در کنار جایگاه دینی و اجتماعی‌اش، ارتباط با بخشی از جریان‌های اثرگذار سیاسی آن روزگار را تقویت می‌کرد.

از اندیشه سیاسی و مواضع مکتوب او اطلاعات تفصیلی چندانی در دست نیست؛ با این حال، انتخابش به نمایندگی مجلس اول و متن فرمان مظفرالدین‌شاه برای واگذاری امتیاز روزنامه، احتمالاً تصویری از جایگاه و اعتباری را که جامعه آن زمان برایش قائل بودند به دست می‌دهد. سپردن انتشار روزنامه‌ای که قرار بود مذاکرات مجلس و مسائل عمومی کشور را بازتاب دهد به یک مجتهد نیز نشان می‌دهد در آغاز مشروطه، حضور عالمان دینی در عرصه رسانه و اطلاع‌رسانی، امری پذیرفته بوده است.

میرزا محسن در سال‌های بعد نیز در مناسبات سیاسی حضور داشت که البته گزارشات ضدونقیضی از چگونگی‌اش در دست است. در برخی گزارش‌های تاریخی از نزدیکی او به رجال بانفوذی چون وثوق‌الدوله و قوام‌السلطنه یاد شده و احتمالاً همین ارتباطات، در فضای پرتنش سیاسی پس از مشروطه، او را در معرض تنش‌های سیاسی قرار داد. تا جایی که سرانجام در هفدهم شعبان ۱۳۳۵ قمری، هدف حمله مسلحانه کمیته مجازات قرار گرفت و به قتل رسید.

این ترور که در روز روشن و در برابر چشم مردم در بازار تهران اتفاق افتاد، بازتاب گسترده‌ای در محافل سیاسی داشت و سرانجام به برچیده شدن گروه‌های مسلح سیاسی و از جمله کمیته مجازات انجامید.

■ به‌کلی مطلق و آزاد!

نخستین شماره روزنامه مجلس در یکشنبه هشتم شوال ۱۳۲۴ قمری برابر با سوم آذر ۱۲۸۵ خورشیدی و بیست‌وپنجم نوامبر ۱۹۰۶ میلادی منتشر شد. چاپ آن با حروف سربی در مطبعه خورشید انجام گرفت. شماره نخست، با عنوان بزرگ «مجلس» در بالای صفحه و متنی درباره اهداف انتشار روزنامه، در اختیار خوانندگان قرار گرفت.

در آن روزگار، چاپ سربی روزنامه و آماده کردن شماره‌های متعدد، کار ساده‌ای نبود. تهیه حروف، تنظیم مطالب، صفحه‌آرایی و چاپ، همگی به نیروی انسانی و امکانات فنی نیاز داشتند. روزنامه مجلس نیز با وجود آنکه در آغاز، هفته‌ای چهار شماره منتشر می‌شد، به‌تدریج فعالیت خود را گسترش داد و از شماره شصت‌وهشتم به بعد، به‌جز روزهای جمعه، انتشار روزانه پیدا کرد.

در زیرعنوان روزنامه، عبارتی درج شده بود که از همان ابتدا رویکرد آن را روشن می‌کرد: «این روزنامه به‌کلی مطلق و آزاد است». سپس دامنه موضوعاتی که قرار بود در آن منتشر شود، توضیح داده شده بود؛ از مذاکرات و طرح‌های مجلس شورای ملی تا امور سیاسی، تجاری و اجتماعی، اصلاحات مملکتی، منافع عمومی، حقوق جهان اسلام، اجرای احکام اسلام و دفاع از مرزهای وطن.

در ادامه نیز اعلام شده بود مذاکرات روزانه مجلس و لوایح، مقالات و آرای مردم درباره این موضوعات منتشر خواهد شد. بنابراین روزنامه تنها تریبون نمایندگان یا وسیله‌ای برای انعکاس تصمیم‌های رسمی مجلس نبود و برای افکار و نوشته‌های مردم نیز جایگاهی در نظر گرفته بود. روزنامه حتی بخشی را برای انتشار نامه‌ها و عرایض مردم به مجلس و دستگاه‌های دولتی در نظر گرفته بود.

■ روزنامه‌ای برای شنیدن صدای مجلس

مجلس شورای ملی تازه تأسیس شده بود و هنوز بسیاری از مردم با سازوکار آن آشنایی نداشتند. نمایندگان در جلسات درباره قانون اساسی، انتخاب وکیل، درآمدهای دولت، مالیات، امور مالی و روابط خارجی بحث می‌کردند؛ اما اگر این مذاکرات در همان فضای مجلس باقی می‌ماند، بخش بزرگی از جامعه از آنچه در نخستین نهاد قانون‌گذاری کشور می‌گذشت، بی‌خبر می‌ماند.

روزنامه مجلس قرار بود این فاصله را پر کند. در شماره‌های آن، شرح مذاکرات و اظهارات نمایندگان، طرح‌ها و تصمیم‌های مجلس و همه موضوعات مطرح‌شده انعکاس می‌یافت؛ از مسائل مالی و راه‌های تأمین هزینه‌های دولت گرفته تا بحث تأسیس بانک ملی، وضعیت تجارت و ارتباط با کشورهای خارجی در صفحات روزنامه جای می‌گرفت.

برای نخستین بار یک رسانه می‌توانست سخنان نمایندگان و تصمیم‌های کلان آن‌ها را از فضای بسته حاکمیت سیاسی بیرون بیاورد و در اختیار مردمی قرار دهد که هیچ‌گاه در جریان تصمیمات ملی و جلسات سیاسیون و کارگزاران حکومتی حضور نداشتند. از همین رو، انتشار چنین روزنامه‌ای در تجربه تازه مشروطه اهمیت پیدا می‌کرد.

■ آزادی قلم در روزگار مشروطه

پیش از مشروطه، انتشار روزنامه و کتاب با محدودیت‌های دستگاه حکومتی همراه بود. وزارت انطباعات بر فعالیت مطبوعات نظارت می‌کرد و نویسندگان و ناشران برای انتشار آثار خود ناچار بودند از مسیرهای اداری و مجوزهای حکومتی عبور کنند. در چنین فضایی، عبارت «به‌کلی مطلق و آزاد است» که زیرعنوان روزنامه مجلس قرار گرفته بود، معنایی ویژه پیدا می‌کرد.

امتیاز روزنامه نیز با شرط آزادی قلم واگذار شده بود. در فرمان مظفرالدین‌شاه تصریح شده بود که روزنامه باید درباره خیر عمومی و مصالح مملکت سخن بگوید و امور مربوط به انتشار آن تحت نظر شخصی آگاه و مورد اعتماد اداره شود.

در شماره‌های بعدی روزنامه نیز بر آزادی قلم تأکید شده بود و در یکی از اعلان‌های آن، آزادی انتشار به‌عنوان شرط اصلی دریافت امتیاز معرفی شد.

البته آزادی مطبوعات در آن دوره به معنای نبود اختلاف و فشار سیاسی نبود. روزنامه‌ها در فضایی منتشر می‌شدند که هنوز سلطنت قاجار پابرجا بود و بسیاری از مسئولان و درباریان، تغییرات ناشی از مشروطه را با نگرانی دنبال می‌کردند. با این حال گزارش‌ها نشان می‌دهد روزنامه مجلس از معدود نشریاتی بود که از تیغ سانسور و نظارت در امان ماند.

■ روزنامه؛ بخشی از تاریخ

اهمیت روزنامه مجلس تنها به روزهای انتشارش خلاصه نشد. این نشریه بعدها به یکی از منابع اصلی پژوهش درباره نخستین دوره مجلس شورای ملی تبدیل شد. موضوعی که شاید کمتر کسی هنگام تأسیس روزنامه پیش‌بینی‌اش را می‌کرد.

دو سال بعد که محمدعلی‌شاه مجلس را به توپ بست و مشروطه‌خواهان سرکوب شدند، روزنامه مجلس نیز از این حوادث در امان نماند و با تبعید مدیر آن (سیدمحمدصادق طباطبایی)، انتشار دوره نخست آن متوقف شد.

در این ماجرا ساختمان مجلس زیر تاخت و تاز نیروهای نظامی قرار گرفت و بسیاری از اسناد و مدارک پارلمان از بین رفت. تا جایی که پس از بازگشت مشروطه و تشکیل مجلس دوم، صورتجلسات رسمی و بایگانی اسناد اصلی مذاکرات دوره اول از میان رفته بود.

در این وضعیت، روزنامه مجلس که بخش مهمی از مذاکرات نمایندگان را در شماره‌های خود ثبت کرده بود، امکان بازسازی بخش‌های مهمی از تاریخ مجلس اول را فراهم می‌کرد و به منبع اصلی ارجاع به مصوبات و مذاکرات مجلس اول تبدیل شد.

■ حوزه و رسانه‌های پیشرو

روزنامه مجلس در همان نخستین شماره‌ها، اجرای احکام اسلام، حقوق جهان اسلام و دفاع از مرزهای وطن را در کنار امور سیاسی، تجاری و اجتماعی از موضوعات خود معرفی می‌کرد. این ترکیب نشان می‌داد دست‌اندرکاران آن، میان مسائل دینی و امور عمومی جامعه جدایی قائل نبودند. انتشار اخبار مجلس و انعکاس مطالبات مردم، در کنار توجه به احکام اسلام و حقوق مسلمانان، بخشی از مأموریت روزنامه تعریف شده بود.

از سوی دیگر، حضور سیدمحمدصادق طباطبایی در مدیریت روزنامه نیز پیوند آن با فضای حوزوی و مشروطه را پررنگ‌تر می‌کرد. او فرزند سیدمحمد طباطبایی بود؛ همان عالمی که در کنار سیدعبدالله بهبهانی از چهره‌های مؤثر در شکل‌گیری نهضت مشروطه به شمار می‌رفت. به این ترتیب، روزنامه مجلس از یک سو امتیاز خود را از مجتهدی شناخته‌شده گرفته بود و از سوی دیگر، مدیریت آن در اختیار فرزند یکی از رهبران روحانی مشروطه قرار داشت.

روزنامه مجلس از سوم آذر ۱۲۸۵ آغاز شد؛ روزی که در صورت مذاکرات مجلس، درخواست انتشار روزنامه مطرح و خبر واگذاری امتیاز آن اعلام شده بود. نزدیک به دو سال بعد، با به توپ بستن مجلس، انتشار آن نیز در دوره نخست متوقف شد. اما صفحات باقیمانده از آن، همچنان در شناخت تاریخ مشروطه و نخستین تجربه قانون‌گذاری در ایران مورد مراجعه قرار می‌گیرند.

«مجلس» نشانه ورود چهره‌های حوزوی به تجربه‌ای تازه در رسانه‌های ایران بود. در آن روزگار «روزنامه» رسانه‌ای پیشرو به شمار می‌آمد و ترکیب آن با «مجلس» که نماد جمهوریت و مردم‌سالاری است، می‌تواند روایتگر پیوند حوزه، رسانه و تحولات اجتماعی سیاسی ایران باشد.

گفت‌وگو

محسن اسلام‌زاده از اهمیت روایت‌های بومی در مستندسازی می‌گوید

معنویت حرم مطهر رضوی پشتوانه مسیر هنری نوجوانان است

محسن اسلام‌زاده، مستندساز و مدرس سینما، از چهره‌های شناخته‌شده مستند ایران است که آثارش در جشنواره‌های داخلی و بین‌المللی مورد توجه قرار گرفته‌اند. دریافت جایزه بهترین فیلم بخش مستند دوازدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم ماربیا و جایزه بهترین فیلم بلند مستند جشنواره بین‌المللی فیلم آتن در سال ۲۰۱۷، بخشی از کارنامه او است. او همچنین در سال ۲۰۱۳ برای فیلم «اسرار زندان ابوسلیم» به جشنواره الجزیره دعوت شد و در جشنواره‌های عمار و رویش نیز برای آثاری چون «اهل سنت ایران»، «سفر به دیار پشتون‌ها»، «اندیشه حیات» و «مادران انقلاب» جوایزی دریافت کرد.

اسلام‌زاده که در نخستین رویداد «دیدار» مدرس کارگاه مستندسازی بود، معتقد است: نوجوانان برای آغاز فعالیت هنری لازم نیست به دنبال سوژه‌هایی دور از دسترس باشند. به گفته او، استان، شهر و محله‌ای که در آن زندگی می‌کنند، سرشار از داستان‌ها و شخصیت‌هایی است که می‌توانند موضوع یک فیلم مستند شوند. کافی است با نگاهی دقیق‌تر به پیرامون خود بنگرند، آدم‌هایی را که قصه‌ای برای گفتن دارند بشناسند و روایت‌های کمتر شنیده‌شده را ثبت کنند.

او در گفت‌وگو با آستان‌نیوز، حضور در جمع نوجوانان هنرمند از استان‌های مختلف را تجربه‌ای ارزشمند توصیف کرد. اسلام‌زاده گفت: در گفت‌وگوهای عمومی درباره نوجوانان و جوانان، گاه به آسیب‌ها و مسائل این گروه سنی بیش از اندازه توجه معطوف می‌شود؛ حال آنکه بسیاری از نوجوانان، مستعد، علاقه‌مند و آماده فعالیت‌اند و کمتر فرصتی برای ارتباط و گفت‌وگوی مستقیم با آنان فراهم می‌شود. حضور در رویداد دیدار، به گفته او، فرصتی بود تا با نوجوانان علاقه‌مند به هنر آشنا شود و از نزدیک توانایی‌هایشان را ببیند و دغدغه‌هایشان را بشنود.

■ آموزش و هم‌افزایی در کنار هم

از نگاه این مستندساز، یکی از دستاوردهای مهم رویداد دیدار فراهم کردن امکان آموزش برای نوجوانانی است که علاقه خود را جدی دنبال می‌کنند. گردهمایی نوجوانان از مناطق گوناگون کشور، تنها به حضور در یک کارگاه محدود نمی‌شود؛ این فرصت زمینه‌ای برای آشنایی، تبادل تجربه و شکل‌گیری ارتباط میان شرکت‌کنندگان نیز فراهم می‌کند. نوجوانان می‌توانند از مسیرها و تجربه‌های یکدیگر بیاموزند و در کنار آموزش، شبکه‌ای از ارتباطات هنری را بسازند.

اسلام‌زاده مستندسازی را یکی از راه‌های قابل دسترس برای ورود نوجوانان به فعالیت هنری می‌داند. این قالب، در مقایسه با بسیاری از گونه‌های نمایشی، به امکانات و هزینه‌های کمتری نیاز دارد و می‌تواند با ابزارهای ساده نیز آغاز شود. در عین حال، ساخت مستند فقط تمرینی برای کار با دوربین نیست؛ فرایندی است که نوجوان را به مشاهده دقیق‌تر محیط، پرسیدن سؤال و شناخت آدم‌ها و مسائل پیرامونش دعوت می‌کند.

به باور او، تجربه مستندسازی می‌تواند نگاه نوجوانان را به محل زندگی‌شان عمیق‌تر کند. آن‌ها با جست‌وجو در شهر و محله خود، ظرفیت‌ها و شخصیت‌هایی را می‌بینند که شاید پیش‌تر از کنارشان بی‌توجه گذشته باشند. هر منطقه با تاریخ و تجربه‌های مردمش، روایت‌هایی دارد که ممکن است کمتر ثبت یا شنیده شده باشد. نوجوانان می‌توانند این قصه‌ها را کشف و با زبان تصویر به دیگران معرفی کنند.

■ هر منطقه، مجموعه‌ای از روایت‌های ناگفته

پیام اصلی اسلام‌زاده به شرکت‌کنندگان کارگاه این بود که روایت‌های بومی استان خود را جدی بگیرند. او از نوجوانان خواست شخصیت‌هایی را که در اطرافشان زندگی می‌کنند و تجربه‌های ارزشمندی برای بازگو کردن دارند، شناسایی کنند و به سراغ آن‌ها بروند. از نظر او، برای یافتن سوژه مستند، لازم نیست همیشه به دنبال رخدادهای بزرگ یا چهره‌های مشهور بود؛ گاهی قصه انسانی در همان محله، با شنیدن دقیق و نگاه کنجکاو، به اثری دیدنی تبدیل می‌شود.

این توجه به روایت‌های محلی، افزون بر فراهم کردن موضوعی در دسترس برای فیلم‌سازی، راهی برای شناخت بهتر هویت و فرهنگ بومی نیز هست. ثبت قصه‌های مردم و ویژگی‌های هر منطقه می‌تواند بخشی از تجربه‌های اجتماعی را برای نسل‌های بعد نگه دارد. به همین دلیل، اسلام‌زاده مستندسازی را فرصتی می‌بیند که هم خلاقیت نوجوانان را پرورش می‌دهد و هم پیوند آنان را با محیط زندگی‌شان تقویت می‌کند.

■ معنویت و تداوم مسیر هنری

برگزاری کارگاه‌های رویداد دیدار در جوار حرم مطهر رضوی نیز از موضوعاتی بود که اسلام‌زاده به آن اشاره کرد. او معنویت را بخشی مهم از تجربه انسانی دانست و گفت: نمی‌توان همه ابعاد زندگی را تنها با معیارهای مادی سنجید. حضور در حرم مطهر امام رضا(ع) برای او تجربه‌ای انرژی‌بخش بوده و به باورش، ارتباط معنوی می‌تواند برای انسان قوت قلب و پشتوانه‌ای در ادامه مسیر باشد. این مستندساز که سال‌ها در مشهد زندگی کرده است، از رفت‌وآمدهای مکرر خود به حرم منور و احساس حمایت در مسیر زندگی حرفه‌ای‌اش سخن گفت. او ابراز امیدواری کرد: نوجوانان شرکت‌کننده بتوانند از آموزش‌ها و تجربه‌های رویداد بهره بگیرند و مسیر هنری خود را با انگیزه ادامه دهند. اسلام‌زاده در پایان تأکید کرد: امیدوار است نسل تازه‌ای از مستندسازان توانمند وارد این عرصه بشوند؛ نسلی که با نگاه خلاقانه خود، روایت‌های ارزشمند جامعه را ثبت و حتی از نسل پیشین بهتر عمل کند. در این نگاه، آغاز راه می‌تواند از نزدیک‌ترین نقطه ممکن باشد؛ شنیدن قصه‌های مردم و ثبت روایت‌های شهر و استان خود.